

Cees Sikkenga en Jitske Bleker pakten salmonella aan op hun bedrijf

“Onder controle, maar we blijven alert”

Het melkveebedrijf van Cees Sikkenga en Jitske Bleker, zoon Gerben en dochters Gemma en Lieneke uit het Groningse Bedum heeft twee jaar nodig gehad om van salmonellastatus N3 naar N1 te komen. “Het is prettig werken nu we weten dat we het onder controle hebben”, vertelt Cees. “Maar salmonella blijft heel ongrijpbaar.”

Cees Sikkenga, Jitske Bleker, zoon Gerben en dochters Gemma en Lieneke

Bedum

220 melkkoeien

145 hectare

Nee, zieke koeien hebben ze eigenlijk nooit gehad. Toch hadden Cees, Jitske en de kinderen jarenlang problemen met salmonella op hun bedrijf. Hun salmonella-status was lang N3 door ongunstige tankmelkuitslagen. Met de hulp van een salmonella-expert hebben ze een aantal aanpassingen in hun bedrijfsvoering kunnen doen waardoor de status nu al twee jaar N1 is. “We hebben af en toe nog weleens een ongunstige uitslag, maar houden nu wel de onverdachte N1-status”, aldus Cees, die heel voorzichtig positief is.

Alleen drijfmest bij maaien

Hun biologische melkveebedrijf heeft een aantal extra uitdagingen voor wat betreft de aanpak van salmonella. Kunstmest gebruiken ze niet en ze voeren de koeien vers gras op stal. Het advies bij de aanpak van salmonella is om alleen drijfmest uit te rijden op percelen die gemaaid worden. “Het betekent dat we de percelen die we stalvoeren helemaal niet bemesten”, concludeert Cees.

In het management rondom drijfmest kan de mest van het jongvee en de melkkoeien gescheiden blijven. “De percelen waar het jongvee op weidt bemesten we ook met mest van jongvee. Het gras dat we daar vanaf halen gaat ook weer alleen naar het jongvee. Op die manier is de opfok helemaal salmonella-veilig.” Als je Cees vraagt wat de succesfactoren in de aanpak zijn noemt hij overigens verschillende maatregelen die tot

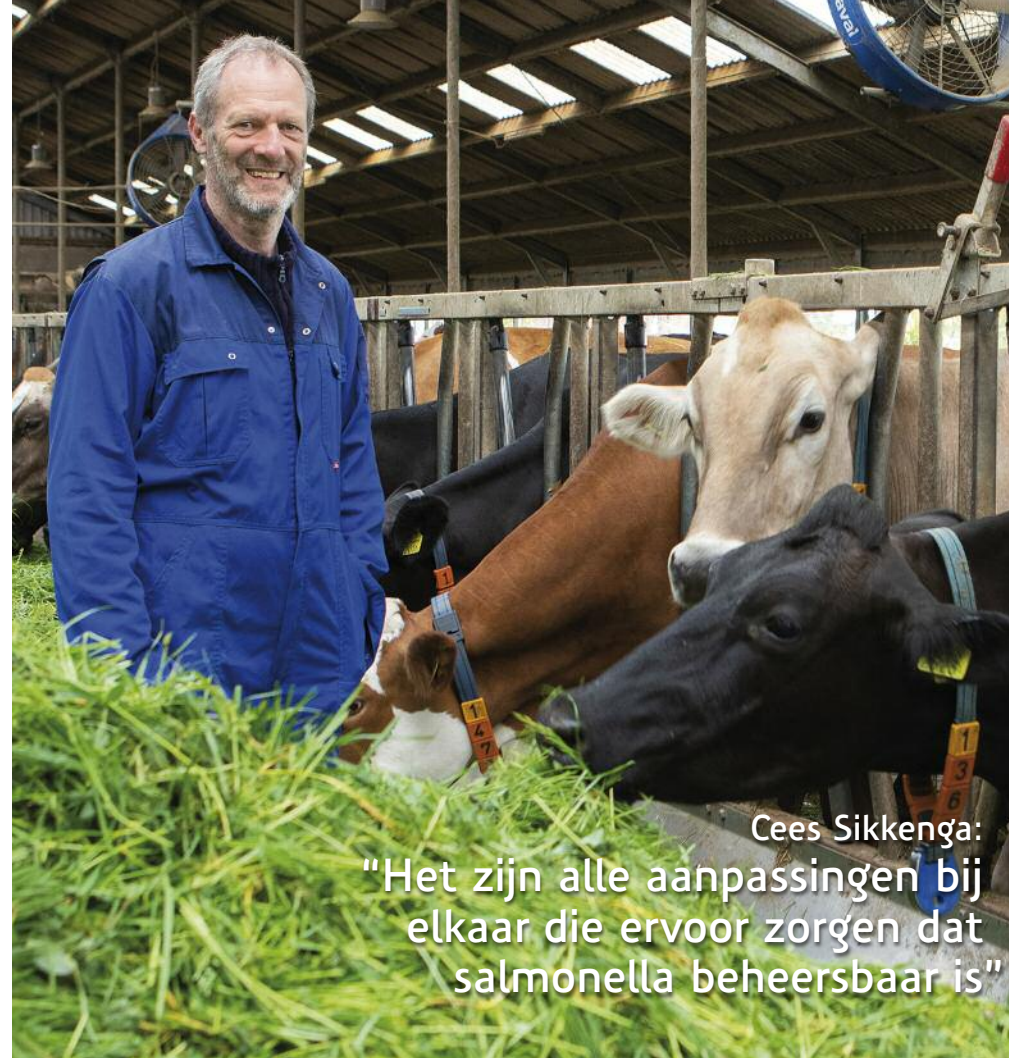
resultaat leiden. “Je kan niet zeggen ‘doe dit’ en het is klaar. Het zijn alle aanpassingen bij elkaar die ervoor zorgen dat het beheersbaar is.”

Koe met meer weerstand

De aanpak van salmonella op het bedrijf begon met het opsporen en afvoeren van een aantal salmonella-dragers. “Dat gaat natuurlijk niet in één keer”, aldus Cees, die aangeeft dat hij ‘met pijn in het hart’ afscheid heeft moeten nemen van een aantal oudere koeien die 80.000 tot 90.000 liter melk hadden gegeven. Het verhogen van de weerstand van de koeien noemt hij ook belangrijk. “Zodat ze minder vatbaar voor salmonella zijn.” Daar helpen de kruislingen bij. “Bruine dieren in de veestapel kruisen we verder door naar Brown Swiss, de rood- en zwartbonten combineer ik met een hoornloze roodbonte stier.”

Tankmelkomslog

Ondanks de goede resultaten blijven de melkveehouders alert. Een goede uitslag in de tank wil niet zeggen dat het probleem met salmonella helemaal verholpen is, geeft Cees aan. “We hebben nog weleens een tankomslog. Zoals vorig najaar. Maar een verklaring daarvoor heb ik niet.” Wellicht hittestress? “Het zou kunnen, daarmee komt de weerstand van de koeien ook onder druk te staan. Misschien komen we nooit van salmonella af, maar met de huidige werkwijze kunnen we het wel beheersbaar houden.”

Cees Sikkenga: “Het zijn alle aanpassingen bij elkaar die ervoor zorgen dat salmonella beheersbaar is”

“Percelen die we stalvoeren bemesten we niet.”

“Driekwart binnen twee jaar van N3 naar N1”

Bij bedrijven die langdurig te maken hebben met ongunstige salmonella-uitslagen, is het nodig een salmonella-expert in te schakelen. Cees Sikkenga werd geholpen door boerenveearts Gerrit Hegen. Hij hielp de afgelopen jaren zo’n 50 melkveeouders grip te krijgen op salmonella, en met succes: “Ruim 75 procent van de bedrijven waar ik als salmonella-expert ben geweest is van status N3 naar N1 gegaan binnen twee jaar tijd”, aldus Gerrit. “Op die bedrijven wordt het pallet aan adviezen goed opgevolgd en houden dierenarts en veehouderijadviseur de vinger aan de pols.”

Voor de 25 procent van de bedrijven die nog steeds status N3 hebben zijn er overigens zeker nog wel mogelijkheden, geeft de salmonella-expert aan.

“Er zijn drie zaken vooral belangrijk. Ten eerste het consequent opsporen en afvoeren van dragers, uit alle diergroepen. Ten tweede je realiseren dat salmonella erg besmettelijk is en dat verspreiding via mensen, materialen, mestaanwending, voer en drinkwater zo maar gebeurd is. De derde belangrijke maatregel is het verbeteren van de weerbaarheid van de veestapel door een goede voeding. Daarbij zijn de sleutelwoorden ruwvoer kwaliteit, mineralenvoorziening, passend krachtvoer, drogestofopname en beheersen van ureum en hittestress.”

Duurzame ontwikkeling

De familie Sikkenga-Bleker haalt uiteenlopende scores voor Foqus planet duurzame ontwikkeling. Voor biodiversiteit krijgen ze veel punten, echter door de droogte het afgelopen jaar is het percentage eiwit van eigen land niet gehaald. Met het droge voorjaar is het de vraag of het dit jaar wel meer punten gaat opleveren. “Het lijkt erop dat dat weer spannend gaat worden”, aldus Cees. De klimaatscore is laag en daar heeft Cees wel een verklaring voor. “De melkproductie per koe is niet zo hoog en dan loop je vast in efficiëntie. Per liter melk is de CO₂- en methaanuitstoot hoger.” De melkveehouder geeft aan dat de biologische bedrijfsvoering voor sommige onderdelen binnen Foqus planet goed uitkomt en voor andere onderdelen juist weer niet. “Daar moet je ook weer niet te zwaar aan tillen, het gaat uiteindelijk om het grote geheel.”

Zo scoren Cees, Jitske, Gerben, Gemma en Lieneke op duurzame ontwikkeling:

Diergezondheid en -welzijn		Klimaat	Biodiversiteit				
Levensduur	Kalveropfok	Broeikasgasuitstoot	Stikstofbodembalans	Ammoniakemissie	Eiwit van eigen land	Blijvend grasland	Natuur & landschap
20	-	10	40	40	20	40	40
10		10	36				

Totaalscore 10 + 10 + 36 = 56